

Jurij Drevenšek

HILMIR SNÆR GUÐNASON

»MORAM PRIZNATI,
DA SEM OB AVDICIJAH
VEDNO V ZELO
VELIKEM STRESU«

Islandski igralec Hilmir Snær Guðnason je Ljubljano obiskal v sklopu promocije celovečernega filma Jagnje (Dýrið, 2021, Valdimar Jóhannsson), ki je svetovno premiero doživel na 74. mednarodnem filmskem festivalu v Cannesu v sklopu sekcije Posebni pogled. S Hilmirjem sva se pogovarjala dan po premierni projekciji v ljubljanskem Kinodvoru. Upoštevajoč predpostavke, da v pogovoru sodelujeva dva aktivna filmska ustvarjalca in da je v današnjih časih vse tehnične in faktografske podatke mogoče izbrskati v treh sekundah, sva se odločila, da se bova v tem pogovoru skušala izogibati običajnim vprašanjem ter se raje osredotočila na igralski pogled pri ustvarjanju celovečernega filma ali kreativnega procesa.

Za začetek naj povem, da sem se zelo razveselil, ko sem dobil ponudbo, da bi se pogovarjal z islandskim igralskim kolegom. To se mi namreč zdi odlična priložnost, da se o igri pogovarjam z nekom, ki ni iz naših krajev, iz našega miselnega mehurčka, ki je zunaj okvirjev domačega okusa. Ampak ko sem zapustil dom in se odpravil na intervju, sem se spraševal, kaj sploh počnem ... | Ni problema, samo pogovarjala se bova, bova že nekaj pričarala. (*smeh*)

Odlično, potem pa predlagam, da začneva bolj formalno. Kako je prišlo do sodelovanja pri filmu Jagnje? | Bil sem na avdiciji. Režiserja sem sicer že poznal, ker je pomagal pri različnih filmskih ekipah, s katerimi sem sodeloval pri drugih projektih. On je šel šele kasneje študirat filmsko režijo. Sem pa igral v njegovem kratkem filmu, ki ga je posnel, da bi ga sprejeli na filmsko šolo. Mislim, da je imel za glavno moško vlogo v mislih

samo dva igralca, a menim, da sem vlogo dobil tudi zato, ker je bila za glavno žensko vlogo izbrana Noomi Rapace. Od nje sem deset let starejši; pri drugi izbiri je bila razlika v letih namreč še večja in je režiser verjetno mislil, da bova na platnu tudi zaradi tega bolje delovala kot par.

So na Islandiji avdicije ustaljena praksa za vsak film? Kakšen je proces izbire igralcev? | Ne, pri nas avdicije niso nekaj običajnega. Največkrat te režiser samo pokliče in ti ponudi vlogo. Zdaj se sicer začanja dogajati, da te režiser pokliče in z njim preživiš nekaj časa, prebereš prizor, on vse skupaj posname, te opazuje in v mislih ocenjuje, ali si pravi obraz za določeno vlogo. V zadnjem času so »klasične« avdicije bolj pogoste, mogoče bi bili radi v tem pogledu bolj podobni – Hollywoodu? (*smeh*)

Tudi v Sloveniji se z avdicijami še nismo povsem udomačili, čeprav je to v tujini povsem normalen proces, kjer se sicer vedno čudijo, da te k projektu neposredno povabi kar režiser ali producent. | Tako je, da – ampak zato, ker poznamo vse režiserje in producente, no, skoraj vse, razen povsem novih obrazov. Pri mladih se sicer zgodi, da mogoče ne poznajo tvojega prejšnjega dela, ker te nekaj časa niso videli ali pa so študirali v tujini in niso toliko v stiku, pa te potem hočejo na ta način preizkusiti.

Si osebno želiš več avdicij, se ti zdijo koristne kot način izbire? | Moram priznati, da sem ob avdicijah vedno v zelo velikem stresu; nekako ne vem, kako jih opraviti. Sam tega, da dobiš le en prizor ter da nimaš celotnega teksta, da nimaš pojma, kaj je situacija, kaj je karakter, ne maram. Zdi se mi, da takrat samo ugibam, kaj je prav in kaj ne, kaj je primerno. Avdicij ne maram

»Moram priznati, da sem ob avdicijah vedno v zelo velikem stresu; nekako ne vem, kako jih opraviti. Sam tega, da dobiš le en prizor ter da nimaš celotnega teksta, da nimaš pojma, kaj je situacija, kaj je karakter, ne maram.« - HSG

preveč. Sicer jih redno opravljam tudi v tujini in tudi tam je isto, nekako ne veš, kaj iščejo na drugi strani. Opravljal sem recimo avdicije v Londonu in počutil sem se grozno. Razmišljal sem le o svoji angleščini in izgovorjavi, tudi vloge na koncu nisem dobil. Obstaja pa primer, ko sem uspešno opravil avdicijo za nemški film, čeprav nemško ne govorim. Besedilo sem se naučil na pamet, na Islandiji poiskal nasvet glede izgovorjave, šel na avdicijo, a se pred tem dobro odločil, da bom to vzel kot delovni proces, kjer se bom z režiserjem pogovarjal, kaj sploh išče, kaj mi lahko pove. Ko sva končala, sem vprašal, ali naj poskusim še drugače. Na avdiciji sem delal, kot običajno delam na materialu, in to je bilo dobro. Raziskoval sem in nisem samo kazal, kaj znam ali se razkazoval. Če bi imel več avdicij, bi sigurno še kdaj delal po tem principu. Avdicija je čudna stvar.

Čudna, da. Avdicija namreč ni igra. Proces avdicije je lahko neke vrste prezentacija, ki se razlikuje od tega, kar običajno počneš kot igralec ... | Tako je, kot si rekel. Popolnoma se razlikuje od igre, ker moraš v vsega petih minutah pokazati nekaj, o čemer nimaš pojma. Velika razlika je v primerjavi s tem, ko se dobiš z režiserjem in skupaj debatiraš, raziskuješ material, to je normalen proces.

Kakšen je tvoj delovni proces, ko si izbran za vlogo, kakšne so tvoje priprave? Po premierni projekciji v Kinodvoru si namreč na pogovoru z občinstvom povedal, da si si za film Jagnje naredil še svoj alternativni čustveno-miselni scenarij. Vstopaš v nov material bolj metodično, analitično, ali se bolj zanašaš na instinkt? | Sicer sem sam bolj intuitiven igralec, se mi pa zdi, da moraš z vsakim režiserjem najti skupni jezik. On lahko v nekem trenutku čisto drugače poimenuje situacijo. Kar je za njega več, lahko zame pomeni manj ali bolj šibko, recimo. Z Valdimarjem Jóhannssonom sva zelo dobro sodelovala, že pred začetkom vaj sva imela ogromno sestankov, predebatirala sva zgodbo, moj lik, in lahko sem predlagal kakšne popravke, ki so tudi v končni verziji. Nato smo šli na lokacije snemanja, na čisti sever, in naredili nekaj poskusnih posnetkov; tudi preko tega sem bil lažje v pravem razpoloženju za lik. Noomi se nam je zaradi drugih obveznosti pridružila šele dan pred snemanjem, tako da smo z njo potem samo skočili v vodo na glavo. »Alternativni« scenarij je drugače bolj moja metoda pri odrski igri. Tako si pomagam, da si zaposlim um, da vedno nekaj počnem, da imam o čem misliti, da ne čakam samo na iztočnico.

Pripraviš si torej material, da tvoj lik živi in se odziva. | Tako je.

Kako pa si dojemal situacijo, da je bilo treba v ta film skočiti na glavo, da ni bilo priložnosti za skupne vaje z glavno

soigralko? Sta se z Noomi poznala že prej? | Skupaj sva se ogrela, skupaj sva šla čez vse prizore, zvadila sva vse prizore pred samim snemanjem, jih v celoti pregovorila, se pogovarjala tudi med odmori. Zelo sproščeno sodelovanje. Sicer sem si na začetku mislil, da bo z njo težavno delati, ker je zelo znana igralka, in te znajo včasih biti precej arogantne. Na takšno situacijo sem se pripravil, a ko sva se srečala, je bila popolno nasprotje, izredno topla in prizemljena oseba, tako da sva se takoj lahko ujela kot zakonska partnerja.

Koliko prostora si vzameš pri oblikovanju vloge? Imaš raje, da ti režiser pove, kaj želi, in to udejanjiš? Ali pa si vzameš prostor, da raziščeš material in potem preko tega sodeluješ z režiserjevo idejo? | Delujem bolj na ta drugi način. Želim imeti besedo, a hkrati ne zahtevam, želim predlagati. Želim imeti pol-pol odnos z režiserjem, zdrav odnos, zdrav pogovor. Ne maram režiserjev, ki se vtaknejo v vsako malenkost, v vsako misel.

Uuu, tu sva na istem. (smeh) Kako pa deluješ na filmskem setu? Koliko si na samem setu odprt za predloge, kako postavljaš meje, da se ne posega vate? | Trudim se ostati zelo odprt za predloge. Sicer hočem ustvarjati, a če režiser predlaga drugačno izvedbo v določeni situaciji, se bom seveda potrudil. Kakorkoli obrnemo, je to še vedno tudi njegov projekt, tudi zanj mora vse skupaj ostati neka igra. A kljub temu vprašam, ali lahko kaj izvedem tudi na moj način. Velikokrat so režiserji odprti za takšne predloge, še posebej če so pred tem dobili to, kar so iskali.

Kako pa je bilo na setu filma Jagnje? Kako je zate potekalo snemanje – glede na to, da si večno filma odigral samo z eno soigralko in z likom, ki je bil kasneje dodan v postprodukciji? | Z Noomi je bilo zelo enostavno in lepo, kot sem že prej omenil. Pri otroku-jagnjetu pa smo morali zelo natančno poznati svoje in otrokove reakcije, imeti izdelane situacije, kako bo vse skupaj videti v končni verziji, ker na samem setu teh reakcij s strani otroka ni bilo. Pogosto sem se spraševal, kako se počutijo hollywoodski igralci, ki skačejo pred *green screenom* in gledajo, kako jih dinosaver napada. (smeh)

Ti je bilo težko? | Bilo je drugače. Na koncu to izvedeš tako pogosto, da se navadiš. Pred prvo projekcijo v Cannesu sem se spraševal, kako bo vse skupaj izpadlo, ali bo tako, kot sem si predstavljal.

Kako pa si se privadil na dejstvo, da so vajinega otroka igrali štirje različni otroci? Si pred snemanjem delal posebej z njimi? | Ja, poskusil sem vsakega posebej spoznati, ga sprostiti in pripraviti do tega, da bi me sprejel. Kasneje sem sicer vedel, da mi ne bodo vračali čustev med samim snemanjem, ker so bili

za kaj takega še premladi. Sicer pa smo prizore najprej posneli z otrokom, potem z lutko, nato pa še z živim jagnjetom, ki ga je ekipa morala animirati zaradi pogledov v določenem trenutku. Vsak kader in prizor smo torej posneli na štiri načine; otrok, lutka, jagnje in še z neko malo tehnično kroglo, ki so jo potrebovali za postprodukcijo. Zelo tehnična igra, na trenutke zelo naporna, še posebej z živaljo.

Ste lahko kljub tem omejitvam na setu tudi kaj improvizirali? | Da, seveda smo. Delali smo tudi različne variacije prizorov.

Ste že pred začetkom snemanja diskutirali tudi o žanru filma? Jagnje se namreč neprestano sprehaja po robu med več žanri. Sam si po projekciji v Kinodvoru rekel, da ste igrali *hipernaturalizem*. | Res je. Midva z Noomi sva sicer morala igrati, kot da je otrok povsem normalen, da situacija ni nič nenavadnega. Moment nenavadnega vnese s svojo prisotnostjo šele brat.

Tehnično vprašanje: ali med snemanjem sproti gledaš posnetke, ki si jih posnel, jih analiziraš? | Ne, tega ne maram. Zapam ljudem, ki sedijo za monitorjem. Nočem gledati posnetkov, ker nočem, da bi me karkoli zmedlo, kakšna nepomembna malenkost, kot je recimo moj videz. Naj drugi gledajo. Zdi se mi, da imam več svobode, če ne gledam.

Analiziraš svoje delo po končanem filmu? Po projekciji? | Ja, mislim, da vsi igralci to počnemo. A kot igralec si svoj najhujši kritik, včasih še prehud. Gledaš, kaj je narobe, kaj bi lahko bilo drugače. Tudi igralec mora v nekem trenutku prepustiti vajeti in zaupati režiserju, montažerju. Popolnoma pa razumem ljudi, ki gledajo posnetke med snemanjem. Mogoče bi to počel, če bi se režiral sam.

Glede na to, da sta tako Slovenija kot Islandija majhni državi, me zanima, kako si tolmačiš dejstvo, da je Islandija v zadnjih nekaj letih zelo prisotna na vseh večjih filmskih festivalih in da so islandski filmi zelo odmevni? | Predvsem mislim, da smo včasih delali predvsem filme, ki niso šli predaleč, ki so bili »varni«. Hoteli smo biti takšni, kot so drugi pričakovali od nas, recimo Hollywood. Razmišljali smo, kako bi oni posneli vikinske filme. Pri nas to ne gre, ker nimamo tolikšnih sredstev, niti načina. Mislim, da se je preobrat zgodil, ko smo začeli snemati naše zgodbe, zgodbe, ki se tičejo nas ter našega prostora, in hkrati pokazali, da smo majhen narod, ki ima svojo tradicijo in ki se te tradicije ne sramuje. Mislim, da ljudi ne zanimajo filmi o policistih in kriminalcih v tako malih krajih, kot so na Islandiji. Ljudi zanima, kdo smo, kako živimo, kakšna je videti naša narava. No, vsaj mene to zanima, ko gledam tuje filme in ne

»Želim imeti besedo, a hkrati ne zahtevam, želim predlagati. Želim imeti pol-pol odnos z režiserjem, zdrav odnos, zdrav pogovor. Ne maram režiserjev, ki se vtaknejo v vsako malenkost, v vsako misel.« – HSG

»Mislím, da se je preobrat zgodil, ko smo začeli snemati naše zgodbe, zgodbe, ki se tičejo nas ter našega prostora, in hkrati pokazali, da smo majhen narod, ki ima svojo tradicijo in ki se te tradicije ne sramuje.« – HSG

hollywoodskih izdelkov. Zanimalo bi me, kakšna je Slovenija, kako živite, kako ste preživeli, kakšno je življenje na podeželju. Mogoče zato, ker imam sam rad podeželje. V končni fazi se mi zdi pomembnejše povedati svoje zgodbe, da ne poskušaš kopirati drugih držav. Ima to smisel?

Mislím, da ga ima. Vrniva se k igralcem. Ali je večina islandskih igralcev akademsko izobraženih ali so naturščiki? | Večina je šolanih. Veliko je diplomantov domače akademije, čeprav je vedno več ljudi, ki so izobrazbo pridobili v tujini. Njim je sicer težje, ker jih nihče ne pozna, ko se vrnejo domov. Nekateri so sicer odlični, a težje pridejo do priložnosti. Nekaterim uspe, a po težji poti.

V Sloveniji je zelo podobno. Koliko pa se na islandskih šolah posvečate filmski igri? Pri nas je namreč še vedno, kljub temu da smo v 21. stoletju, večinski poudarek na gledališki igri in izrazu. | Tudi na Islandiji je podobno. Večinoma smo izobraženi za igro v gledališču. Sam sem večino svojih znanj in veščin pridobil z izkušnjami. Nismo šolani za filmsko igro. Tudi takrat, ko sem sam obiskoval igralsko šolo, je bil filmski igri namenjen

samo seminar, tako da sem se moral sam priučiti posebnosti in značilnosti. Dobesedno sem se učil na svojih napakah, gledal filme in si mislil: »Joj, kako si teaterski.« To se je sicer dogajalo, ko sem bil mlajši, nato pa sem pač pri naslednjem filmu poskušal napake odpraviti.

V časih, ko sem sam hodil na igralsko akademijo, so nas učili predvsem profesorji starejše generacije, ki so imeli prizmo nastavljenega predvsem na gledališče in gledališko igro. Film in televizija sta bila pojmovana kot nekaj komercialnega in slabega, to ni umetnost ... | Opisuješ popolnoma enako situacijo, kot smo jo imeli na Islandiji. Višja umetnost naj bi bila samo gledališče. Zdaj ni več tako. Filmi so danes za igralce pomembnejši kot gledališče. Tudi občinstvo jih zelo rado gleda, radi imajo islandske igralce in filme. Tudi pri nas se je dolgo govorilo, da igralci igrajo preveč gledališko, a so se ljudje zdaj navadili sploh gledati predvsem islandske filme, zato ni več tako. Glede na to, da smo oboji iz malih držav, bo verjetno tako tudi pri vas.

Kako pa dojemaš najbolj stereotipna vprašanja o igri v smislu: kje raje igraš, na filmu ali televiziji? Pred kamero ali na odru? Osebnó mislím, da so ta vprašanja že v osnovi napačna, ker predpostavljajo, da delamo dve različni stvari; igra je le igra, vsaj zame, le medij je drug. | (*smeh*) Ja, tako je. Sam imam sicer rad tako gledališče kot film. Od petindvajsetega do triinpetdesetega leta sem v gledališču in gledališče je zame v zadnjem času postalo zelo naporno. Rad ga imam, a bi se z njim raje ukvarjal malo manj. Predvsem iz vidika, da imaš v gledališču zelo zvezane roke. Čez vso zimo si cele dneve na vajah in predstavah. Zaradi tega sem izgubil celo nekaj prijateljev, ker nikoli nisi prisoten, vedno imaš neke druge obveznosti. To me je začelo utrujati. A imam gledališče kljub temu zelo rad, ne bi ga rad zapustil; moralo bi že zaradi tega vidika raje kdaj delal kakšen film več.

Kritike prebiraš? | Včasih sem jih, zdaj pa več ne. Tako sem se odločil. Kritike so včasih tako slabe, res podcenjujoče. Recimo: v gledališču si za potrebe predstave vadil osem tednov, vsak dan od desetih do štirih, s kolegi soigralci in režiserjem ter dramaturgi pretresel vsa vprašanja, poskušal pogledati iz vseh kotov, se spraševal o vseh situacijah, nato pa pride nek kritik, sedi v dvorani dve uri in napiše samo, da bi nekaj moralo biti drugače. Kot da se tega nismo vprašali že sami in se odločili, kakor smo se? To lahko človeka zelo razjezi, da ne rečem zafrustrira ... Moram reči, da mi nikoli ni preveč dobro delo, da sem bral kritike, in sem zaradi tega to tudi nehal početi.

Pogrešaš torej argumentirano kritiko. | Ja, ali pa pridejo in napišejo samo opis vloge. Igral jo je ta ali ta. Ti bom povedal primer.

Na nekem gostovanju v Litvi sem izvedel, da se tamkajšnji kritiki za svoje delo šolajo štiri leta, da znajo dobro analizirati. Pri nas na Islandiji žal ni tako. Kritiki postanejo lahko kar novinarji, ki se s tem področjem sicer ne ukvarjajo, ali pa so to literarni avtorji, ki jih prosijo, da napišejo kritiko. Oni pa potem samo napišejo, ali jim je kaj všeč ali ne. Nekateri kritiki so celo režiserji in igralci, ki jim ni uspelo, pa so zdaj zaradi tega kritiki. Potem pa z neko jezo in zamero pišejo o igralcih in kulturni sceni.

Si prepričan, da govoriš o Islandiji in ne o Sloveniji? | Hahahahaha.

No, zdaj pa brez heca. Zanima me, kako igralce v družbi sprejemate kot ustvarjalce. Sprašujem, ker trenutno v Sloveniji poteka debata glede implementacije evropskih direktiv in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o avtorski in sorodnih pravicah ter predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic. S tem bi avdiovizualni igralci v Sloveniji prvič dobili priznane pravice, kot jih imajo igralski kolegi v drugih državah. V Sloveniji smo namreč na tem področju med najmanj uspešnimi v Evropi in svetu. Kako se igralci na Islandiji zavedajo svojih pravic in koliko jih uveljavljajo? | Huh. Žalostna zgodba. Mi smo v tem pogledu na istem kot vi. Včasih smo te pravice imeli, danes pa jih ne priznavamo več. Mi namreč nismo člani Evropske unije. Pri prvem filmu, ki sem ga posnel, sem imel priznane pravice; od honorarja do nadomestila za ponovna predvajanja tako na televiziji kot kje drugje. To se je prav tako dogajalo, ko sem snemal tuje produkcije. V nabiralnik sem samo prejel ček z določenim zneskom, ki mi je pripadal glede na prodajo filma. Na Islandiji pa se je zgodilo naslednje: produkcije so igralcem pred časom začele ponujati višje honorarje v zameno, da se odpovejo pravicam. Bili smo mladi in neumni, to danes lahko rečem, in smo takšne ponudbe tudi sprejeli, ker smo hoteli imeti naenkrat višje plačilo, kasnejšim nadomestilom smo se pa naivno odpovedali. In še danes je žal tako, stanje se ni spremenilo. Sam igram v filmih skoraj osemindvajset let in pred kratkim se mi je zgodilo, da sem dobil ponudbo za igranje glavne vloge v celovečernem filmu. Honorar, ki mi je bil ob tej priložnosti ponujen, pa je bil popolnoma enak kot tisti, ki sem ga prejel za prvi film pred osemindvajsetimi leti. In zdaj smo se na Islandiji začeli boriti, da pridobimo nazaj svoje pravice in da si izborimo nadomestila, ki nam pripadajo. Imamo sicer samo sindikat igralcev v gledališču, ki pa ga uspešno prepričujemo, da se je treba boriti. Borimo se torej za isto stvar. Mogoče bi bila edina rešitev, da se zavzamemo, stopimo skupaj in rečemo, da ne bomo igrali, nihče, dokler naše zahteve ne bodo uveljavljene. Ampak igralci smo pri skupnih bojih zelo slabi, redko znamo stopiti skupaj.

V Sloveniji smo uspeli vzpostaviti društvo slovenskih avdiovizualnih igralcev (Društvo DSI). Zaenkrat delujemo zelo usklajeno in ubrano, tudi na tem področju. Zavest o poštenem plačilu je tudi med igralci vedno bolj prisotna. A je treba priznati, da imamo tudi mi težave prepričati ljudi, da je naše delo treba začeti vrednotiti drugače. Vsaj tako kot glasbene kolege, nič več. | Odlično, ampak tako je. Če postaviš stvari v tako perspektivo, gre lažje. Vsepovsod po svetu so te stvari urejene, očitno samo v Sloveniji in na Islandiji ne. Tukaj se lahko poistovetimo, žal.

Končajva v bolj veselih tonih: katero najbolj neumno vprašanje ti kot igralcu največkrat zastavijo in katero vprašanje bi si želel dobiti? | Hahaha. Zanimivo, bom takole odgovoril: vsi tukaj v Sloveniji ste se zelo pripravili na intervju. Pobrskali ste za podatki, nekako sestavili koščke in me celo presenetili, ker ste vedeli res veliko. Na Islandiji me mladi novinarji, ki se ne pozanimajo, s kom se pogovarjajo, še vedno največkrat vprašajo, kar sva omenila prej in na kar sem odgovoril v vsakem intervjuju v preteklih osemindvajsetih letih: *kakšna je razlika med igro na odru ali pred kamero?* A sam bi želel drugačno vprašanje, in sicer: *kakšna je razlika v sami igri in kje točno je razlika?* To bi bilo dobro vprašanje za igralce.

Kaj pa: kako se naučiš besedilo? | Hahaha in seveda: *kako ne zamešaš predstav?* Ampak to verjetno samo dokazuje, kako ljudje v resnici ne poznajo našega poklica. Igralci bi se seveda vprašali kaj drugega. Recimo kakšne tehnike uporabiš, da se sprostiš, da »greš« iz vloge, kako se miselno pripraviš? Ali si med igro ujetnik svoje predstave o liku ali mogoče razmišljaš o čem drugem, medtem ko igraš, ali recimo kako ti uspe biti tako poln življenja med izvajanjem. Takšna vprašanja bi me zanimala.

Vem, kam meriš. A tako je bilo tudi po projekciji filma, ko so te vprašali, kako se vživiš, kako si se odzival na okoliščine, kako si lahko igral v tem specifičnem žanru, ti pa si mrtvo hladno rekel samo: »Enostavno, jaz sem igravec.« | Ja! (*smeh*) To je moje delo. (*smeh*)

Prispevek Roberta Kureta o filmu **Jagnje** (Dýrið, 2021, Valdimar Jóhannsson) lahko preberete na strani 66.